

Баркаси В. В., Филиппьева Т. И. Развитие социальной компетентности будущих учителей средствами иностранных языков в условиях образовательно-воспитательного пространства университета

В статье рассматривается проблема развития социальной компетентности будущих учителей в условиях образовательно-воспитательного пространства университета. Сделан обзор научных публикаций по теме исследования. Определено понятие социальной компетентности, которое рассматривается как совокупность гражданской и поликультурной компетентности. Раскрыт потенциал занятий по иностранному языку, скомпонована система принципов развития социальной компетентности студентов. Сделанные выводы и намечены перспективы дальнейших исследований в данном направлении.

Ключевые слова: социальная компетентность, гражданская компетентность, поликультурная компетентность, образовательно-воспитательное пространство университета.

Barkasi V., Filippieva T. The development of future teachers' social competence by means of foreign languages in the conditions of the University educational space

In the article the problem of the development of future teachers' social competence in the conditions of the University educational space is considered. There was conducted an overview of scientific publications on the topic of the research. The concept of social competence is considered. Social competence is the ability to take responsibility, make decisions and participate in their implementation, tolerance to different cultures and religions, harmonious combination of personal interests with the needs of the society, participation in the functioning of democratic institutions, the need for actualization and realization of the personal potential, ability to self-development. The authors consider social competence to be a set of civil and multicultural competencies. The peculiarities of foreign language classes for the development of the indicated competence are shown. The constructive selection of educational material and usage of the new teaching technologies will contribute to the formation of the social competence of future teachers. Wide students' involvement in public activities at the faculty, at the university, their work in social programs, international projects, election campaigns are also necessary.

The authors make the conclusion that it is necessary to create a civic and patriotic environment of students' University educational space to increase the effectiveness of students' social competence development, that is to optimize the content of the curricula, to increase the teachers' readiness for civic and patriotic educating students and to organize the civic self-education of the future teachers.

Key words: social competence, civic competence, multicultural competence, University educational space.

Стаття надійшла до редколегії 21.11.2017

УДК 378.016:[373.5.016:54]

Олег БЛАЖКО

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри хімії та методики навчання хімії
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
м. Вінниця, Україна
e-mail: blazhk.oleg@ukr.net

**ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ДО ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ХІМІЇ УЧНІВ
ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

Статтю присвячено проблемі професійної підготовки майбутніх учителів хімії, а саме визначенню їх готовності до профільного навчання хімії учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Обґрунтовано компоненти готовності майбутніх учителів до профільного навчання хімії: мотиваційний, змістовий, процесуальний і рефлексивний. Охарактеризовано рівні готовності вчителів до зазначеного виду діяльності – елементарний, репродуктивний, продуктивний і творчий. Визначено критерії і показники готовності майбутніх учителів до профільного навчання хімії учнів загальноосвітньої школи.

Ключові слова: профільне навчання, старша загальноосвітня школа, підготовка майбутніх учителів хімії, готовність, компоненти, рівні, критерії та показники готовності.

Важливою умовою впровадження допрофільної підготовки та профільного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах є підготовка вчителів, зданих до педагогічної діяльності в сучасних умовах. Якість і ефективність освітньої діяльності залежить від багатьох факторів, одним з

яких є професійна готовність вчителя, яка розглядається як обов'язкова передумова успішного виконання будь-якого виду педагогічної діяльності. Відтак, ефективна реалізація Концепції профільного навчання [7] під час навчання хімії учнів загальноосвітніх навчальних закладів не можлива

без врахування готовності майбутніх учителів до даного виду диференційованого навчання. А тому визначення компонентів, критеріїв, показників і рівнів сформованості готовності майбутніх учителів до профільного навчання хімії учнів загальноосвітніх навчальних закладів стає одним із важливих завдань дидактики вищої школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що готовність вчителя до професійної діяльності є актуальною проблемою сучасної педагогічної науки, проте єдиного підходу до визначення її структури та критеріїв сформованості серед дослідників немає.

На основі аналізу дисертаційних досліджень, які стосуються фахової підготовки майбутніх учителів хімії, було з'ясовано, що у структурі їх готовності до певного виду професійної діяльності автори виділяють різну кількість та різні види компонентів: мотиваційний, змістовий та процесуальний (Т. С. Іваха [5], О. В. Іващенко [6], Н. А. Прибора [11]); мотиваційний, знанневий та діяльнісний (О. В. Анічкіна [1]); мотиваційно-ціннісний, когнітивний та діяльнісний (Л. В. Бурчак [2]); мотиваційно-потребнісний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний (А. В. Криворучко [8]) тощо.

У структурі готовності майбутніх учителів різних загальноосвітніх предметів до роботи у профільній школі дослідниками виокремлюється також різна кількість компонентів: мотиваційно-вольовий, когнітивно-методичний, операційно-технологічний, комунікативно-організаційний та самооцінно-рефлексивний (В. В. Оніпко [9], І. І. Сотніченко [14]); мотиваційний, діяльнісно-орієнтаційний, рефлексивний (М. А. Пригодій [12]); мотиваційно-цільовий, інформаційно-когнітивний, операційно-діяльнісний, оцінно-корегуючий (М. А. Пайкуш [10]); мотиваційний, емоційно-вольовий, орієнтувальний, пізнавальний, діяльнісний, оцінний (Т. Г. Гуцан [3]); мотиваційний, когнітивний, операційний (Л. Я. Зеня [4]) тощо.

Отже, на даному етапі розвитку педагогіки вищої школи відсутні дослідження, які б характеризували готовність майбутніх учителів хімії до роботи у старшій профільній школі.

Мета статті полягає у обґрунтуванні компонентів, критеріїв, показників і рівнів сформованості готовності майбутніх учителів до профільного навчання хімії учнів загальноосвітніх навчальних закладів та їх характеристики.

Перш ніж розглянути готовність майбутніх учителів до профільного навчання хімії, з'ясуємо суть понять «готовність» та «готовність до педагогічної діяльності» зокрема.

Готовність, на думку Сластьоніна В. О., являє собою єдність теоретичної, психологічної і прак-

тичної підготовки. Складовими готовності вчителя є професійна придатність особистості та підготовленість до педагогічної діяльності. Професійна придатність являє собою сукупність індивідуальних особливостей людини, здібностей і характерологічних рис, суттєвих для успішного професійного спілкування і діяльності, а також відсутність показників, які унеможливають участь людини в процесі професійно-педагогічної діяльності. Підготовленість до педагогічної діяльності включає в себе знання, вміння і навички, набуті у процесі професійної підготовки [13, 62]. Автор вважає, що професійна готовність складається з двох компонентів: мотиваційно-ціннісного, або особистісного, та виконавського, або процесуального.

На думку Т. С. Івахи, готовність до педагогічної діяльності – це «... інтегрована якість педагога, яка включає у себе мотиваційний, виконавський, теоретичний, практичний, психологічний, пізнавальний, ціннісно-орієнтаційний, змістовий, технологічний, когнітивний, емоційний, чинниковий, системоутворюючий, операційно-процесуальний та конструктивний компоненти, які відповідають вимогам педагогічної діяльності [5, 53].

Готовність майбутніх учителів хімії до навчання учнів розв'язуванню розрахункових задач розглядається у дослідженні О. В. Іващенко «... як цілісна, стійка, полікомпонентна якість особистості, що включає фундаментальні, теоретико-практичні та методичні знання, фахові та психолого-педагогічні уміння і навички, формування яких відбувається за наявності позитивної мотивації до досліджуваного виду діяльності» [6, 9].

Під готовністю майбутнього вчителя до використання хімічного експерименту в загальноосвітніх навчальних закладах Н. А. Прибора розуміє «... інтегровану характеристику майбутніх учителів хімії, що виявляється в стійкому бажанні систематично організовувати і використовувати різні види експерименту на заняттях і в позаурочний час, прагненні до постійного вдосконалення експериментальних умінь, ґрунтовних знаннях з техніки хімічного експерименту, оволодінні методикою його використання у загальноосвітніх навчальних закладах» [11, 7].

Визначення готовності вчителя до профільного навчання старшокласників дає Сотніченко І. І. «... як складної, динамічної якості особистості педагога, яка характеризується певним рівнем сформованості і функціонуванням в єдності мотиваційно-вольового, когнітивно-методичного, операційно-технологічного, комунікативно-організаційного, оцінно-рефлексивного компонентів, що визначає рівень підготовленості вчителя до здійснення профільного навчання» [14, 59].

Отже, на основі вище сказаного робимо висновок, що існують різні підходи до трактування готовності вчителя до певного виду педагогічної діяльності. По-перше, готовність розглядають як стан особистості, якість якої зумовлена стійкими мотивами та її психологічними особливостями; по-друге, як динамічну структуру, яка має компоненти (мотиваційний, змістовий, процесуальний); по-третє, як відповідність особистості вимогам певної професійної діяльності і можливості її реалізації.

На основі відомих у вітчизняній педагогічній науці підходів із визначення структури готовності майбутніх учителів до професійної діяльності ми виділяємо такі компоненти готовності майбутніх вчителів хімії до профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів: мотиваційний, змістовий, процесуальний та рефлексивний.

Мотиваційний компонент готовності майбутніх учителів до профільного навчання хімії учнів загальноосвітніх навчальних закладів включає в себе усвідомлення значущості та розуміння необхідності організації профільного навчання у старшій загальноосвітній школі, позитивне ставлення до майбутньої професійної діяльності в умовах профільного навчання, стійке прагнення до зазначеного виду діяльності, бажання вдосконалення своїх знань і умінь для успішної професійної діяльності у старшій профільній школі.

Змістовий компонент готовності майбутніх учителів до профільного навчання хімії учнів загальноосвітніх навчальних закладів передбачає володіння ґрунтовними знаннями: теоретичних основ організації профільного навчання у старшій школі та допрофільної підготовки учнів основної школи; особливостей організації профільного навчання хімії учнів у класах різного профілю з урахуванням їх психофізіологічних особливостей та профільного навчання у загальноосвітній школі сільської місцевості; структури та змісту навчального матеріалу програм та підручників з хімії для старшої школи; методики навчання хімії на рівні стандарту, академічному та профільному; методики формування хімічних понять про неорганічні і органічні речовини у профільних класах та класах з поглибленим вивчення предмету; методики розробки навчальних програм курсів за вибором з хімії та їх проведення на етапі допрофільної підготовки та профільного навчання; методики викладання спеціальних курсів з хімії у класах з поглибленим вивчення предмету; особливостей організації інформаційної та профорієнтаційної роботи з учнями та їх батьками тощо.

Процесуальний компонент готовності майбутніх учителів до профільного навчання хімії учнів

загальноосвітніх навчальних закладів включає в себе уміння та навички: організації допрофільної підготовки та профільного навчання у загальноосвітній школі; конструювання змісту профільного навчання хімії у сільській загальноосвітній школі на основі індивідуального вибору школярем рівня вивчення предмету; проведення навчальних занять з хімії в умовах «м'якої» диференціації; добору варіативної складової курсу хімії для класів різного профілю; врахування психофізіологічних особливостей учнів класів різного профілю під час організації їхньої навчально-пізнавальної діяльності; ефективного використання форм, методів і засобів навчання хімії у старшій профільній школі; розробки та використання у навчальному процесі хімічних задач та хімічного експерименту з варіативною складовою; конструювання та проведення різних типів уроків хімії з варіативною складовою у різнопрофільних класах; формування в учнів знань про неорганічні та органічні речовини на рівні стандарту, академічному, профільному та у класах з поглибленим вивченням предмету та навичок з розв'язування задач та проведення хімічного експерименту; складання навчальних програм курсів за вибором для допрофільної підготовки учнів основної школи та профільного навчання; проведення експертизи навчальних програм курсів за вибором; організації навчально-пізнавальної діяльності учнів під час вивчення курсів за вибором та здійснення контролю їх навчальних досягнень; викладання спеціальних курсів з хімії у класах з поглибленим вивченням предмету; проведення інформаційної та профорієнтаційної роботи тощо.

Важливим і необхідним компонентом у структурі готовності майбутніх учителів до профільного навчання хімії учнів загальноосвітніх навчальних закладів є рефлексивний компонент, який характеризується сформованістю в педагога умінь аналізувати навчальний процес з хімії у старшій профільній школі та його результати, здатністю аналізувати та суб'єктивно оцінювати результати власної професійної діяльності у профільній школі, наявністю рефлексивних здібностей, вмінням самодіагностики, самокорекції, самоаналізу і саморегуляції тощо.

На нашу думку, доцільно виділити чотири рівні сформованості готовності майбутніх учителів до профільного навчання хімії учнів загальноосвітніх навчальних закладів: елементарний, репродуктивний, продуктивний та творчий.

Елементарний рівень сформованості готовності майбутніх учителів до профільного навчання хімії учнів загальноосвітніх навчальних закладів ми визначили як такий, за якого студенти: байдуже

ставляться до зазначеного виду діяльності, не усвідомлюють значення та необхідності допрофільної підготовки і профільного навчання; мають поверхневі знання з теоретичних основ організації допрофільної підготовки та профільного навчання, методики навчання хімії у класах різних профілів на рівні стандарту, академічному і профільному рівнях; при організації пізнавальної діяльності учнів не враховують їх психофізіологічні особливості, не використовують дидактичні можливості варіативної складової курсу хімії; при написанні планів-конспектів уроків користуються готовими розробками, запозиченими з літературних джерел, не вдаються до розробки та проведення курсів за вибором з хімії; не вміють аналізувати власну професійну діяльність.

Репродуктивний рівень сформованості готовності вчителя до профільного навчання хімії характеризується: позитивно-пасивним ставленням до зазначеного виду діяльності, недостатнім усвідомленням значення та необхідності допрофільної підготовки і профільного навчання; фрагментарними та несистематичними знаннями з теоретичних основ організації допрофільної підготовки та профільного навчання, методики навчання хімії у старшій профільній школі; лише епізодичним врахуванням психофізіологічних особливостей учнів при організації їх пізнавальної діяльності, не достатнім використанням дидактичних можливостей варіативної складової курсу хімії; при написанні планів конспектів уроків використанням фрагментів готових розробок, запозичених з літературних джерел; частковою розробкою та проведенням курсів за вибором з хімії; лише частковим аналізом власної професійної діяльності (іноді може виявити допущені помилки й недоліки, не відчуває потреби у самовдосконаленні, має завищену самооцінку щодо оцінки власної готовності).

Продуктивний рівень сформованості готовності характеризується: позитивним ставленням до зазначеного виду діяльності, усвідомленням значення та необхідності допрофільної підготовки і профільного навчання; володінням на достатньому рівні знаннями з теоретичних основ організації допрофільної підготовки та профільного навчання, методики навчання хімії у старшій профільній школі; врахуванням психофізіологічних особливостей учнів при організації їх пізнавальної діяльності; майже повним використанням дидактичних можливостей варіативної складової курсу хімії; здатністю до умілого поєднання форм, методів та засобів навчання під час проведення різних типів навчальних занять; вмінням самостійного складання планів-конспектів уроків; здатністю до розробки та проведення курсів за вибором та спецкурсів з хімії; здатністю аналізувати власну професійну діяльність з урахуванням специфіки роботи у різнопрофільних класах, наявністю потреби у самовдосконаленні та самоосвіті, адекватною оцінкою власної професійної готовності.

Творчий рівень сформованості готовності майбутніх учителів хімії до роботи у профільній школі визначається: стійким позитивним ставленням до вищезазначеного виду діяльності, усвідомленням значення та необхідності допрофільної підготовки і профільного навчання; високим рівнем знань з теоретичних основ організації допрофільної підготовки та профільного навчання, методики навчання хімії у старшій профільній школі; підвищеним інтересом до професійної діяльності; врахуванням психофізіологічних особливостей учнів при організації їх пізнавальної діяльності; використовує у повній мірі дидактичних можливостей варіативної складової курсу хімії; творчим підходом при проведенні різних типів навчальних занять, умілим поєднанням форм,

Таблиця 1

Компоненти, критерії та показники готовності майбутніх учителів до профільного навчання хімії учнів загальноосвітніх навчальних закладів

Компонент готовності	Критерій готовності	Показник готовності
Мотиваційний	Ціннісне усвідомлення та сформованість мотивації до профільного навчання хімії учнів загальноосвітніх навчальних закладів	Коефіцієнт сформованості мотиву до профільного навчання хімії учнів старшої школи
Змістовий	Володіння знаннями з методики навчання хімії у старшій профільній школі	Коефіцієнт засвоєння знань студентів з методики навчання хімії у старшій профільній школі
Процесуальний	Здатність (уміння та навички) студентів до організації навчальної діяльності з хімії учнів старшої профільної школи з урахуванням профілю їх навчання	Коефіцієнт сформованості умінь майбутніх учителів щодо організації профільного навчання хімії учнів загальноосвітньої школи
Рефлексивний	Уміння самоаналізу власних дій щодо організації профільного навчання хімії учнів загальноосвітніх навчальних закладів	Рівень сформованості умінь самоаналізу та аналізу діяльності інших

методів, засобів навчання та інноваційні педагогічні технології; високим рівнем самостійності та творчим підходом при написанні планів-конспектів уроків; вмінням розробки навчальних програм, методичного забезпечення та проведення на високому рівні курсів за вибором та спецкурсів з хімії; умінням прогнозувати та передбачати результати своєї діяльності, здатністю аналізувати власну професійну діяльність з урахуванням специфіки роботи у різнопрофільних класах, наявністю потреби у самовдосконаленні та самоосвіті, об'єктивною оцінкою власної професійної готовності до роботи у старшій профільній школі.

Підготовка майбутніх учителів до профільного навчання хімії учнів загальноосвітніх навчальних закладів також вимагає визначення критеріїв та показників сформованості готовності педагогів до вищезазначеного виду діяльності. Виділені нами критерії та показники для оцінки кожного компоненту готовності, наведені в таблиці 1.

Визначені нами компоненти, рівні, критерії та показники дають змогу оцінити готовність майбутніх учителів хімії до роботи у старшій профільній школі та вплинути на її якість в ході професійної підготовки здобувачів вищої освіти у педагогічних вишах.

Список використаних джерел

1. Анічкіна О. В. Формування вмінь проведення хімічного експерименту в школі майбутніми вчителями природничих дисциплін: автореферат... канд. пед. наук, спец. : 13.00.02 — теорія та методика навчання (хімія) / О. В. Анічкіна. — К. : Ін-т педагогіки НАПН Укр., 2016. — 20 с.
2. Бурчак Л. В. Формування дослідницької компетентності майбутнього вчителя хімії в системі вищої освіти: автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / Л. В. Бурчак; Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. — Полтава, 2011. — 20 с.
3. Гуцан Т. Г. Формування готовності майбутнього вчителя економіки до профільного навчання старшокласників: автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / Гуцан Тетяна Григорівна; Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. — Житомир, 2011. — 20 с.
4. Зеня Л. Я. Система методичної підготовки майбутніх учителів до навчання іноземних мов учнів профільної школи: дис... д-ра пед. наук : 13.00.02 / Л. Я. Зеня; Східноукраїнський. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2013. — 589 с.
5. Іваха Т. С. Підготовка студентів до організації позакласної роботи з хімії: дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Іваха Тетяна Сергіївна; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. — К., 2003. — 232 с.
6. Іващенко О. В. Технологія підготовки майбутніх учителів хімії до навчання учнів розв'язування розрахункових задач: автореф... канд. пед. наук: 13.00.02 / Іващенко Олена Вікторівна; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. — К., 2007. — 21 с.
7. Концепція профільного навчання в старшій школі // Директор школи. — 2010. — № 1. — С. 22—26.
8. Криворучко А. В. Підготовка майбутнього вчителя хімії до оцінювання навчальних досягнень студента : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.02 / Криворучко Аліна Валеріївна ; НАПН України Ін-т вищої освіти. — Київ, 2015. — 20 с.
9. Оніпко В. В. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін до професійної діяльності у профільній школі: дис... д-ра пед. наук : 13.00.04 / В. В. Оніпко; Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. — Черкаси, 2012. — 738 с.
10. Пайкуш М. А. Підготовка майбутнього вчителя до профільного навчання фізики в загальноосвітніх закладах: дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Пайкуш Маріанна Андріївна; АПН України, Львівський науково-практичний центр ПТО. — Львів, 2007. — 251 с.
11. Прибора Н. А. Підготовка майбутнього вчителя до використання хімічного експерименту в загальноосвітніх навчальних закладах: автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.02 / Прибора Наталія Андріївна; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. — К., 2011. — 18 с.
12. Пригодій М. А. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів технологій до профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів: дис... доктора. пед. наук: 13.00.04 / Пригодій Микола Анатолійович; НАПН України, Інститут вищої освіти. — Київ, 2011. — 517 с.
13. Сластиenin В. А. Формирование личности учителя советской школы в процессе профессиональной подготовки / В. А. Сластиenin. — М. : Просвещение, 1976. — 160 с.
14. Сотніченко І. І. Підготовка вчителів природничих дисциплін до профільного навчання старшокласників у системі підвищення кваліфікації: дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Сотніченко Ірина Іванівна; ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти» АПН України. — К., 2009. — 269 с.

References

1. Anichkina O. V. (2016) Formuvannya vmin' provedennya khimichnoho eksperymentu v shkoli maybutnimy vchytelyamy pryrodnychukh dystsyplin [Formation of the skills of conducting a chemical experiment in school by future teachers of natural sciences]. Kyiv [in Ukrainian].
2. Burchak L. V. (2011) Formuvannya doslidnyts'koyi kompetentnosti maybutn'oho vchytelya khimiyi v systemi vyshchoyi osvity [Formation of research competence of the future teacher of chemistry in the system of higher education]. Poltava [in Ukrainian].
3. Hutsan T. H. (2011) Formuvannya hotovnosti maybutn'oho vchytelya ekonomiky do profil'noho navchannya starshoklasnykiv [Formation of the readiness of the future teacher of economics to profile education of senior pupils]. Zhytomyr [in Ukrainian].
4. Zenya L. Ya. (2013) Systema metodychnoyi pidhotovky maybutnikh uchyteliv do navchannya inozemnykh mov uchniv profil'noyi shkoly [System of methodical preparation of future teachers for the study of foreign languages by pupils of the profile school]. Luhans'k [in Ukrainian].
5. Ivakha T. S. (2003) Pidhotovka studentiv do orhanizatsiyi pozaklasnoyi roboty z khimiyi [Preparation of students for organization of extra-curricular work on chemistry]. Kyiv [in Ukrainian].

6. Ivashchenko O. V. (2007) Tekhnolohiya pidhotovky maybutnikh uchyteliv khimiyi do navchannya uchniv rozv» yazuvannya rozrakhunkovykh zadach [Technology of preparing future chemistry teachers to teach students the solving of settlement tasks]. Kyiv [in Ukrainian].
7. Kontsepsiya profil'noho navchannya v starshiy shkoli (2010) // Dyrektor shkoly [Concept of profile education in high school]. Kyiv [in Ukrainian].
8. Kryvoruchko A. V. (2015) Pidhotovka maybutn'oho vchytelya khimiyi do otsinyuvannya navchal'nykh dosyahnen' studenta [Preparing a future chemistry teacher to evaluate student achievement]. Kyiv.
9. Onipko V. V. (2012) Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky maybutnikh uchyteliv pryrodnychyykh dystsyplin do profesynoyi diyal'nosti u profil'niy shkoli [Theoretical and methodological principles of preparing future teachers of natural sciences for professional activity in profile school]. Cherkasy [in Ukrainian].
10. Paykush M. A. (2007) Pidhotovka maybutn'oho vchytelya do profil'noho navchannya fizyky v zahal'noosvitnikh zakladakh [Preparation of a future teacher for profile training in physics in general education institutions]. L'viv [in Ukrainian].
11. Prybora N. A. (2011) Pidhotovka maybutn'oho vchytelya do vykorystannya khimichnoho eksperymentu v zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladakh [Preparing a future teacher to use a chemical experiment in general education institutions]. Kyiv [in Ukrainian].
12. Pryhody M. A. (2011) Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky maybutnikh uchyteliv tekhnolohiy do profil'noho navchannya uchniv zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladiv [Theoretical and methodological principles of the training of future technology teachers to profile education of students of general educational institutions]. Kyiv [in Ukrainian].
13. Slastenyn V. A. (1976) Formyrovanye lychnosti uchytelya sovet-skooy shkoly v protsesse professyonal'noy podhotovky [Formation of the personality of the teacher of the Soviet school in the process of vocational training]. Moscow: Prosveshchenye, 160 [in Russian].
14. Sotnichenko I. I. (2009) Pidhotovka vchyteliv pryrodnychyykh dystsyplin do profil'noho navchannya starshoklasnykiv u systemi pidvyshchennya kvalifikatsiyi [Preparation of teachers of natural sciences for professional education of high school students in the system of advanced training]. Kyiv [in Ukrainian].

Блажко О. А. Готовность будущих учителей к профильному обучению химии учащихся общеобразовательных учебных заведений

Статья посвящена проблеме профессиональной подготовки будущих учителей химии, а именно определению их готовности к профильному обучению химии учащихся общеобразовательных учебных заведений. Автор обосновывает такие компоненты готовности будущих учителей к профильному обучению химии как: мотивационный, содержательный, процессуальный и рефлексивный. Охарактеризованы уровни готовности учителей к указанному виду педагогической деятельности – элементарный, репродуктивный, продуктивный и творческий. Определены критерии и показатели готовности будущих учителей к профильному обучению химии учащихся общеобразовательной школы.

Ключевые слова: профильное обучение, старшая общеобразовательная школа, подготовка будущих учителей химии, готовность, компоненты, уровни, критерии и показатели готовности.

Blazhko O. Readiness of Teachers-to-be for Subject Oriented Instruction of Chemistry at General Educational Institutions

The article is devoted to the problem of the training teachers-to-be of chemistry, namely the determination of their readiness for the subject oriented instruction of chemistry pupils of general educational institutions. On the basis of the analysis of psychological-pedagogical and scientific-methodical literature on the research problem, it was concluded that there is no single approach to determining the components of readiness teachers-to-be of chemistry for professional activity. The essence of the concept of «readiness» for a certain type of pedagogical activity is specified.

The author substantiates the following components of future teachers' readiness for profile education in chemistry: motivational, substantive, procedural and reflexive. The characteristic of the four levels of readiness of future teachers for the profile education of chemistry of students of general educational institutions is presented – elementary, reproductive, productive and creative. The criteria and indicators for each component of future teachers' readiness for work at the senior profile school are also defined.

The criteria for the future chemistry teachers' readiness for this kind of professional activity are: the value awareness and the formation of the motivation for the profile education of chemistry of students of general educational institutions; possession of knowledge in the methodology of teaching chemistry in the senior profile school; the ability of students to organize educational activities on chemistry students of the senior profile school, taking into account the profile of their education; the ability to self-examine their own actions in organizing profile education of chemistry students of general education institutions.

The components, levels, criteria and indicators determined by the author make it possible to assess the readiness of future chemistry teachers to work in the senior profile school and to influence its quality during the professional training of higher education students at the pedagogical higher educational establishments.

Key words: general educational institutions, training of chemistry teachers-to-be, subject oriented instruction of chemistry, readiness, components, levels, criteria and indicators of readiness.

Стаття надійшла до редколегії 17.12.2017